

Kommitté 6: Förskola och skola, högre utbildning och forskning

Motioner: Högre utbildning och forskning

Centerpartiets partistämma 13–16 november 2025



Centerpartiet

Finansiering av högre utbildning.....	3
6.1	3
Akademiska hus	7
6.2	7
Väktar- och ordningsvaktsutbildning	8
6.3	8
Behörighetsprovet	9
6.4	9
Praktik på högskoleutbildningar inom lantbruk	11
6.5	11
Kurslitteratur	12
6.6	12
Högskola för brandmän	13
6.7	13
Mentor på universitetet.....	14
6.8	14
Omställningsstudiestödet	15
6.9	15
Att-satser	17
6.1 Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning	19
6.2 Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning	20
6.3 Motion om att formalisera väktar- och ordningsvaktsutbildning.....	22
6.4 Motion om det grundläggande behörighetsprovet	23
6.5 Motion om praktik i Högskoleutbildningar inom lantbruk	24
6.6 Ett statligt bidrag för en billigare kurslitteratur för studenter	25
6.7 Motion om att bilda en högskola för utbildning av brandmän.....	26
6.8 Mentor på universitet	28
6.9 Förenkla och förbättra reglerna för omställningsstudiestöd	28

Högre utbildning

Sverige behöver fler som utbildar sig, fler lärosäten som får en friare roll i relation till staten och fler utbildningar som utformas i samverkan med näringslivet och det omkringliggande samhället. Forskningens kvalitet måste stärkas och ackompanjeras av ett högklassigt innovationssystem där forskningens idéer går från labb till global marknad. Oavsett var du bor i landet är det viktigt att det finns tillgång till högre utbildning av god kvalitet. Det ökar människors möjligheter till jobb och trygghet, samtidigt som det gynnar näringslivet och vår gemensamma välfärd. Sverige är ett attraktivt land att verka i för internationella studenter och forskare. Det ger en mångfald och nya perspektiv som bidrar till högre kvalitet. Spetskompetensen är också avgörande för att vi fortsatt ska vara konkurrenskraftiga. Forskning och innovation går hand i hand. Men utvecklingen är oroande. Kvaliteten på svensk forskning har urholkats. Det är en tidig signal om att kvaliteten på våra produkter och tjänster också riskerar att bli sämre med tiden, vilket vore förödande för vår välfärd. En bidragande orsak är en allt mindre självständig och fri forskning i Sverige. Akademien måste som oberoende och fri röst stå fri från politisk kortsiktighet och detaljstyrning. Det är centralt för Centerpartiets politik och för att Sverige ska stå sig starkt som kunskapsnation.

Finansiering av högre utbildning

6.1

[6.1.1](#) att Centerpartiet verkar för att reformera anslagen till lärosätena så att dessa får en större basersättning oberoende av antalet studenter samt deras genomströmning

[6.1.2](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student ökas över en femårsperiod för att återställa det reella anslaget per student till 1990-talets nivåer

[6.1.3](#) att Centerpartiet verkar för fler lärarledda timmar i utbildningen under en femårsperiod genom att påföra ett avdrag för lärosätets totala ersättning om de inte höjer antalet lärarledda timmar per student under en femårsperiod.

[6.1.4](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student reformeras för att närmare motsvara den årliga reella kostnadsökningen för Sveriges lärosäten framgent

[6.1.5](#) att Centerpartiet verkar för att lärosäten tydligt måste informera om det snittliga antalet lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud

Partistyrelsens yttrande

Motionen lyfter fram behovet av att öka resurserna inom den högre utbildningen, inte minst i syfte att öka antalet undervisningstimmar och utbildningens kvalitet. Motionen lyfter även att lärosäten måste tydligare informera om det genomsnittliga antalet lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud.

Lärosätenas kostnader för utbildning har ökat med 142 procent sedan mitten av 90-talet medan ersättningen för en genomsnittsstudent bara ökat med 71 procent under samma period. I fasta priser har ersättningen minskat med mellan 18 och 42 procent beroende på ämnesområde. Samtidigt har utbildningsuppdraget på många sätt försvårats genom ökad byråkratisering av lärosätena, en mer heterogen studentgrupp och mer administrationsarbete som läggs på lärarna.

Orsaken till den minskade ersättningen är dels ett minskat anslag generellt för en genomsnittsstudent, dels det så kallade produktivitetsavdraget. Avdraget innebär att det hyllas bort cirka 1–2 procent av de anslag från statsbudgeten som ska täcka de statliga lönernas uppräkning. I med att detta blir en form av "ränta på ränta" effekt innebär det att de ekonomiska konsekvenserna blir mycket omfattade över tid. Annorlunda uttryckt, även om det finns uppenbara poänger med ett produktivitetsavdrag får det stora konsekvenser på längre sikt. Produktivitetsavdraget gäller för samtliga statliga myndigheter.

Den minskade ersättning har fått konsekvenser på lärarnas arbetsbörda och på studenternas handlednings- och undervisningstid. Detta påverkar särskilt de studenter som är behov av extra vägledning och stöd (en studentgrupp som dessutom ökat på senare år). Både fackorganisationen SULF och studentkårerna menar att samtliga utbildningsområden är underfinansierade och att det skulle behöva tillskjutas 13 miljarder kronor om man ska återgå till den ersättningsnivå som gällde under mitten av 1990-talet, förutsatt att antalet studenter hålls konstant. Denna kostnad kan dock hanteras genom att exempelvis minska antalet studenter samtidigt som anslaget per student ökar.

En internationell jämförelse visar att Sverige har den lägsta lärarledda undervisningstiden inom flera ämnesområden. Inom området pedagogik får svenska studenter endast 4 timmar lärarledd tid, och inom humaniora och religion samt språk får de endast 5 timmar lärarledd tid i veckan. Medicin och tandvård är det enda utbildningsområdet där den lärarledda tiden når 20 timmar per vecka.

Centerpartiet har medverkat till att det ersättningsbelopp som universitet och högskolor får per helårsstudent motsvarar den nivå som lärosäten normalt får för både helårsstudent och helårsprestation. Det är ett viktigt steg för att kunna bidra till fler möjligheter till omställning och vidareutbildning för personer som är mitt i livet. Centerpartiet anser att en stegvis minskning av helårsprestationernas andel vore bra för att stärka kvalitén och stimulera till livslångt lärande och ökad kvalitet. Centerpartiet vill också öka basanslagen och att lärosätena ska få större frihet att fördela sina medel mellan utbildning och forskning, något som skulle stärka deras planeringsförutsättningar avsevärt. Partistyrelsen anser att detta är en bättre väg framåt än att reformera anslagen till lärosätena så att dessa får en större basersättning oberoende av antalet studenter samt deras genomströmning.

Partistyrelsen är av åsikten att finansieringen av den högre utbildningen behöver öka på både kort och lång sikt. Partistyrelsen anser däremot att 1990-talet inte bör utgöra ett riktmärke. Riktmärket ska ta sin utgångspunkt i hur lärosätenas förutsättningar och möjligheter ser ut idag och imorgon, inte hur det var igår. Även om antalet undervisningstimmar generellt var något högre på 1990-talet finns det inget stöd för att kvalitén i utbildningen var högre då än idag.

Finansieringen måste utgå från hur vi på bästa möjliga sätt stärker kvalitén i undervisningen. Vissa saker kan lärosätena göra betydligt mer effektivt idag, till exempel distansundervisning, medan andra saker blivit dyrare, till exempel vissa labbmoment och särskilda tester på läkarutbildningen. Riktmärket kan därför inte vara dåtiden och hur utbildningsinfrastrukturen såg ut då. Istället måste det ta sin utgångspunkt i de kostnader den högre utbildningen har idag och de områden där kvalitetsbristerna idag är som störst.

Partistyrelsen håller med om att anslagen i högre grad måste förhålla sig till lärosätenas kostnader. Därför är det rimligt att anslaget per student bättre motsvarar den årliga reella kostnadsökningen för lärosätena. Urholkningen av lärosätenas anslag måste hanteras långsiktigt för att komma till bukt med de senaste decenniernas effekter. För att möjliggöra detta är det även viktigt att lärosätenas anslag reformeras i syfte att basanslagen utgör en större andel av lärosätenas ersättning. Detta är

84 viktigt dels för att lärosätena bättre ska kunna fördela utifrån dess kostnader för respektive
85 utbildning. Om undervisningstimmarna ska kunna öka snabbt är det viktigt att lärosätena har
86 handlingsutrymmet att fördela mer medel till utbildningar som är mer kostsamma, såsom till STEM-
87 ämnena. Dels för att lärosätena ska få större frihet i att bestämma ramarna för hur antalet
88 undervisningstimmar ska öka. Det kan i vissa fall handla om att anställa fler lärare och i andra fall att
89 minska antalet studenter.

90 Partistyrelsen anser att det är centralt att antalet lärarledda timmar ökar generellt för att stärka
91 kvalitén inom den högre utbildningen. Behovet av detta varierar dock mellan olika
92 utbildningsområden. Vissa områden har redan idag en relativt hög andel lärarledda timmar, medan
93 andra har betydligt lägre. Tandvård och vissa utbildningar inom medicin har exempelvis i dag ett
94 högt antal undervisningstimmar i jämförelse med andra länder. Vissa utbildningar och
95 utbildningsmoment har också ett betydligt större behov av mer lärarledd undervisning än andra.
96 Vissa utbildningar har exempelvis ett större fokus på praktiska moment vilket också förutsätter en
97 större mängd fysiska undervisningstimmar. Andra utbildningar är fokuset större på att bearbeta
98 stora mängder textmassa och då är behovet inte lika stort att ha en stor mängd lärarledd
99 undervisning.

100 Då behoven är så olika mellan olika utbildningar anser partistyrelsen att lärosäten inte ska straffas
101 om de inte höjer antalet lärarledda timmar per student under en femårsperiod. Centerpartiets
102 ståndpunkt är att det är politikens roll att lärosätena har resurserna att genomföra sitt uppdrag
103 medan det är lärosätena som har bäst kunskap i hur detta verkställs i praktiken på bästa sätt. Om
104 detta är i form av mer undervisning, mer handledning, fler seminarier eller fler gästföreläsare måste
105 vara upp till lärosätena själva att avgöra även om partistyrelsen ser att antalet undervisningstimmar
106 behöver öka generellt.

107 Partistyrelsen anser att det är rimligt att det finns information om det genomsnittliga antalet
108 lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud. Detta skulle inte bara gynna den
109 blivande studenten på så sätt att den kan göra ett mer informerat val. Det kan också öka
110 konkurrensen och därigenom incitamenten för lärosätena att öka den lärarledda undervisningstiden.

Förslag till beslut: Bifall

[6.1.1](#) att Centerpartiet verkar för att reformera anslagen till lärosätena så att dessa får en större basersättning oberoende av antalet studenter samt deras genomströmning

[6.1.4](#) att Centerpartiet verkar för att uppräknings av anslag per student reformeras för att närmare motsvara den årliga reella kostnadsökningen för Sveriges lärosäten framgent

[6.1.5](#) att Centerpartiet verkar för att lärosäten tydligt måste informera om det snittliga antalet lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud

Förslag till beslut: Avslag

[6.1.2](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student ökas över en femårsperiod för att återställa det reella anslaget per student till 1990-talets nivåer

[6.1.3](#) att Centerpartiet verkar för fler lärarledda timmar i utbildningen under en femårsperiod genom att påföra ett avdrag för lärosätets totala ersättning om de inte höjer antalet lärarledda timmar per student under en femårsperiod.

112

Ulrika Liljeberg reserverar sig till förmån för besvarad på 6.1.4 och avslag på 6.1.1 och 6.1.5

Motivering

Jag håller med om att anslagen i högre grad måste förhålla sig till lärosätenas kostnader. Men att anslagen helt och hållet ska följa kostnadsökningarna är fel väg att gå. Detta beror på att incitamenten då minskar för lärosätena att hushålla med resurserna och ta fram mer effektiva arbetssätt. Om en kostnadsökning alltid leder till ett ökat anslag finns det helt enkelt inga skäl för lärosätena att hålla nere kostnaderna.

113

114

Akademiska hus

6.2

[6.2.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa Akademiska hus i syfte att återföra ägande och förvaltning av lärosätens fastigheter och lokaler till lärosätena själva.

Partistyrelsens yttrande

Motionen lyfter nuvarande problem med Akademiska hus och yrkar för dess avskaffande i syfte att återföra ägande och förvaltning av lärosätenas lokaler till lärosätena själva.

En allt viktigare fråga för lärosätena är frågan om deras lokaler. I början av 1990-talet genomfördes den så kallade lokalförsörjningsreformen i syfte att uppnå ett mer effektivt resursutnyttjande av statliga myndigheter, dessutom skulle relationen mellan fastighetsägare och hyresgäst bli mer affärsmässig. Enligt den förordning som gäller idag får inte heller statliga universitet och högskolor äga sina lokaler utan behöver hyra dessa. Akademiska Hus är ett statligt ägt aktiebolag vars uppdrag är att äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet. Akademiska hus har varit starkt kritiserat för att de tar mycket hög hyra från lärosätena och för att hyrorna urholkar lärosätenas möjligheter att använda de fria medlen till forskning. Samtidigt finns stora variationer mellan olika lärosäten, både när det gäller de totala hyreskostnaderna och andelen av hyreskostnaderna som går till Akademiska hus. Centerpartiet vill se en närmare genomlysning och utvärdering av Akademiska hus uppdrag och drift och se över hur Akademiska Hus sköts. Innan detta har genomförts anser Partistyrelsen att det inte finns anledningar till att avskaffa Akademiska hus.

Förslag till beslut: Besvarad

[6.2.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa Akademiska hus i syfte att återföra ägande och förvaltning av lärosätens fastigheter och lokaler till lärosätena själva.

Väktar- och ordningsvaktsutbildning

6.3

[6.3.1](#) Att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildning i det reguljära utbildningssystemet.

Partistyrelsens yttrande

Motionären argumenterar för att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildningarna i det ordinarie utbildningssystemet. Syftet med detta är att öka erkännandet för utbildningarna och säkerställa att utbildningen inte blir en ändhållplats, utan en grund att bygga vidare på för studenten.

Det råder en viss skillnad mellan väktare och ordningsvakter. En väktare å ena sidan arbetar för ett auktoriserat bevakningsföretag med att utföra bevakningsuppgifter. Väktare har inga särskilda juridiska befogenheter men kan vid brott agera med grund i de rättigheter som vi alla har - exempelvis envarsgripande och nödvärn. En ordningsvakt å andra sidan arbetar ofta i nära samarbete med polisen och bidrar till att upprätta allmän ordning i offentliga miljöer som till exempel köpcentrum, sjukhus, torg eller tåg- och busstationer. Även om ordningsvakter ibland får bruka våld står de alltid under polisens ledning och är skyldiga att följa polismäns anvisningar i tjänsten.

För att bli ordningsvakt behöver man genomgå en godkänd grundutbildning via Polismyndigheten. Utbildningen är avgiftsbelagd och omfattar 160 timmar undervisning (tidigare var utbildningen enbart 60 timmar). Var femte år behöver man fortbilda sig för att uppdatera dina kunskaper och färdigheter, vilket innebär cirka 50 timmar undervisning. I utbildningen får deltagaren bland annat lära sig brottsförebyggande och trygghetsskapande tillvägagångssätt vid fotpatrullering. Andra exempel på inslag i utbildningen är fysiska och kommunikativa tekniker vid ingripande mot person.

Partistyrelsen anser att väktar- och ordningsvaktsutbildningen inte ska förläggas på universitet och högskolor utan att vara kvar i nuvarande form via polismyndigheten. Väktare- och ordningsvaktsyrket är inte en del av det offentliga våldsmonopolet eller en del av de rättsvårdande instanserna. Dessutom är det inte ett akademiskt yrke som tar sin utgångspunkt i generiska och allmänna kunskaper. I grund och botten är väktar- och ordningsvaktsutbildningen en kortare yrkesutbildning och syftar till att få ut människor snabbt i yrket. Behovet av att utbildningen görs om och utformas i likhet med exempelvis polisutbildningen med fler teoretiska moment är således inte nödvändigt. Inte heller är det nödvändigt att göra om utbildningen i syfte att göra det en del av en bredare vetenskaplig och akademisk miljö där man uppmuntras växla mellan olika discipliner, avancera sina kunskaper och bidra till den vidare bildningen i samhället. För den som söker sådana karriärmöjligheter är andra utbildningar mer relevanta.

Sammantaget anser partistyrelsen att det är viktigt att väktar- och ordningsvaktsutbildningen fortsätter att ha syftet att snabbt kunna få in människor i yrket och inte bredda den eller inkorporera den i det reguljära utbildningssystemet.

Förslag till beslut: Avslag

[6.3.1](#) Att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildning i det reguljära utbildningssystemet.

175 Behörighetsprovet

176 6.4

177 [6.4.1](#) att permanent införa det grundläggande behörighetsprovet.

178 [6.4.2](#) att provet ordnas på kommunal nivå snarare än på statlig nivå.

179 Partistyrelsens yttrande

180 Motionären förespråkar att det grundläggande behörighetsprovet blir permanent och att det
181 ordnas på kommunal nivå istället för statlig.

182 Förslaget om ett nationellt behörighetsprov presenterades ursprungligen i utredningen Tillträde för
183 nybörjare - ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning (SOU 2017:20).
184 Utredningen ansåg att det var angeläget att kunna ta tillvara kompetensen hos personer med
185 arbetslivserfarenhet, annan erfarenhet och utbildning för att underlätta det livslånga lärandet på ett
186 mer effektivt sätt och föreslog därför att det skulle finnas möjlighet att visa sin kompetens genom
187 ett nationellt behörighetsprov. UHR fick i regleringsbrevet för budgetåret 2020 i uppdrag att
188 utveckla ett nationellt behörighetsprov för grundläggande behörighet och genomföra en
189 försöksverksamhet med ett sådant prov.

190 Under 2022 och 2023 genomfördes en försöksverksamhet av det grundläggande behörighetsprovet.
191 Målgrupp för provet var de som saknade grundläggande behörighet för högskolestudier på
192 grundnivå och som fyllt eller fyllde 24 år. Provet var avgiftsfritt för provtagarna och 1000 personer
193 genomförde provet. Provet mätte kompetenser på gymnasienivå i svenska, engelska och matematik
194 och ett antal kognitiva kompetenser.

195 Ett godkänt prov innebär att man får grundläggande behörighet till högskolestudier, givet att det
196 inte är någon konkurrens till platserna. Till drygt 80 procent av utbildningarna råder det ingen
197 konkurrens på. Om man får godkänt på provet har man således stor valfrihet att välja utbildning och
198 bli antagen till den. Många utbildningar kräver även särskild behörighet. Ett godkänt prov ger inte
199 behörighet till dessa utbildningar, utan då krävs det att man skriver Högskoleprovet istället.

200 2024 genomförde Universitets- och högskolerådet (UHR) en utvärdering av provet. UHR bedömde
201 att provet bör permanenteras och att det fanns tydliga samhällsekonomiska vinster med provet.
202 Bland annat visar de att en majoritet av de som skrev provet under försöksperioden blev antagen till
203 en högskoleutbildning och således inte behövde läsa upp sina betyg på Komvux. Om provet
204 permanenteras anser UHR att provet digitaliseras, genomförs två gånger om året istället för ett
205 som under försöksperioden, att provet blir avgiftsbelagt och att platserna ökar från 1000 till 4000.

206 Mot bakgrund av ovanstående anser partistyrelsen att det grundläggande behörighetsprovet
207 permanent bör införas. Provet bör dessutom anordnas på statlig nivå, likt högskoleprovet, för att
208 förenkla samordningen med UHR och lärosätenas antagningsprocesser (läs antagning.se).
209 Partistyrelsen står också bakom UHR:s slutsatser om att provet bör avgiftsbeläggas och digitaliseras.

Partistyrerelsens nya att-satser

1. att det grundläggande behörighetsprovet anordnas på statlig nivå.
2. att det grundläggande behörighetsprovet blir avgiftsbelagt.
3. att det grundläggande behörighetsprovet blir digitalt.

210

Förslag till beslut: Bifall

[6.4.1](#) att permanent införa det grundläggande behörighetsprovet.

211

Förslag till beslut: Avslag

[6.4.2](#) att provet ordnas på kommunal nivå snarare än på statlig nivå.

212

213

214 **Praktik på högskoleutbildningar inom lantbruk**

215 **6.5**

216 [6.5.1](#) att högskoleutbildningar inom lantbruk ska innehålla minst en månads praktik i
217 primärproduktionen.

218 **Partistyrelsens yttrande**

219 Motionären skriver om vikten av lantbruksutbildningar och att de bör innehålla minst en månads
220 praktik inom primärproduktionen.

221 Praktiken är ofta en viktig del av ens utbildning. Det ökar chanserna till anställning efter
222 utbildningens slut och ger studenten en chans att pröva på yrket. Att komma ut på praktik ger
223 studenten också en möjlighet att utveckla sig själv och se sin utbildning från ett annat perspektiv.

224 Forskningen är samstämmig om att praktiken är värdefull både för studenten själv och för
225 arbetsgivaren som tar emot praktikanten. För Centerpartiet är det dock viktigt att det är lärosätena
226 som bestämmer i vilken omfattning praktiken ska vara och inom vilka branscher den bör förläggas.
227 Det är i slutänden dem som har bäst kunskap om utbildningens behov och förutsättningar, inte
228 politiken.

Förslag till beslut: Besvarad

[6.5.1](#) att högskoleutbildningar inom lantbruk ska innehålla minst en månads praktik i
primärproduktionen.

229

230

231 Kurslitteratur

232 6.6

233 [6.6.1](#) att stämman ger i uppdrag till berörd enhet att granska möjligheterna till framtagandet av en
234 bidragspeng för studenter att ansöka om för inköp av kurslitteratur vid start av läsår.

235 Partistyrelsens yttrande

236 Motionären yrkar för att stämman ska ge berörd enhet i uppdrag att granska möjligheterna till
237 framtagandet av en bidragspeng för studenter att ansöka om för inköp av kurslitteratur.

238 Kurslitteraturen är en viktig hörnsten inom den högre utbildningen. Litteraturen är dock ofta dyr och
239 kan utgöra en stor del av studentens utgifter om den behöver köpa all litteratur nyproducerad. Det
240 är exempelvis inte ovanligt att en student behöver lägga flera tusen kronor i månaden på
241 kurslitteratur. Men att ta fram ett bidrag för inköp av kurslitteratur är inte rätt väg att gå. Detta dels
242 då studiebidraget och studielånet redan idag syftar till att täcka de kostnader som är kopplat till
243 studierna, där inräknat kurslitteratur och annat studiematerial. Dels då det idag finns en stor
244 andrahandsmarknad på kurslitteratur och en omfattande tillgång på bibliotek och digitala versioner
245 av kurslitteraturen till en lägre kostnad. Problemet är således inte så pass omfattande att det blir ett
246 särskilt bidrag för kurslitteratur blir motiverat. Detta innebär dock inte att många studenter idag har
247 det ekonomiskt svårt. Därför vill Centerpartiet genomföra en större reform av studiebidraget genom
248 att bland annat ta bort fribeloppsgränsen samt göra det möjligt för deltidssjukskrivna att få
249 studiemedel på deltid.

Förslag till beslut: Avslag

[6.6.1](#) att stämman ger i uppdrag till berörd enhet att granska möjligheterna till framtagandet av
en bidragspeng för studenter att ansöka om för inköp av kurslitteratur vid start av läsår.

250

251

Högskola för brandmän

6.7

[6.7.1](#) att Centerpartiet verkar för att en högskola för utbildning av brandmän bildas.

Partistyrelsens yttrande

Motionären skriver om de utmaningar som framtidens räddningstjänst står inför och behovet av att räddningstjänstutbildningen ges högskolestatus.

Centerpartiet har under många år uppmärksammat att svensk räddningstjänst behöver utvecklas för att alla som bor i Sverige, i stad och på landsbygden, ska ha samma rätt till trygghet och säkerhet, tillgång till ett likvärdigt skydd. Idag varierar det beroende på var i landet man bor. En bakomliggande orsak till detta är att för få utbildar sig till brandmän.

Utbildningen av svenska brandmän brister på flera punkter idag. Dessutom saknas det en stor mängd brandmän, inte minst om man tar i beaktande risken att vi hamnar i krig. Om 10 år bör räddningstjänsten ha tillgång till 32 000 personer som är utbildade för att arbeta i krig. Det är dubbelt så många som dagens personalstyrka på 16 000 hel- och deltidsanställda.

Det finns stora brister i hela utbildningskedjan av brandmän, det vill säga från grundutbildning och vidareutbildning till fortbildning. I dag har en svensk heltidsbrandman ofta en tvåårig utbildning, men de flesta brandmän jobbar som deltidsbrandmän och har då bara en nio-veckors utbildning. Och vid många räddningstjänster tvingas man använda dessa nyanställda brandmän med bara två veckors introduktionsutbildning i den ordinarie utryckningsstyrkan. Brandbefäl har dessutom en kraftigt minskad utbildningstid. Vid sidan om detta är specialkompetensen för brandmän och räddningsledare i Sverige mycket bristfällig. Ett sådant område är exempelvis skogsbränder.

Om ingenting görs riskerar situationen i räddningstjänsten att bli allvarlig. Partistyrelsen anser att det är rimligt att göra en genomlysning av hela utbildningskedjan av räddningstjänsten i syfte dels att öka antalet personer som utbildar sig till brandmän, dels att se till att fler brandmän, inte minst deltidsanställda, vidareutbildar sig. Genomlysningen skulle kunna resultera i att det blir tydligt att det behövs en högskola för brandmän, men det behöver inte nödvändigtvis bli så. Viktigt att poängtera i sammanhanget är att det idag finns utbildning för brandingenjörer vid Lunds tekniska högskola och Luleå tekniska universitet.

Partistyrelsens nya att-satser

1. att det utreds hur brandmansutbildningen kan bli bättre och samordnas för att fler ska vilja utbilda sig till brandmän.

Förslag till beslut: Avslag

[6.7.1](#) att Centerpartiet verkar för att en högskola för utbildning av brandmän bildas.

Mentor på universitetet

6.8

6.8.1 att kravet på att mentorer måste vara inskrivna på universitetet, slopas.

Partistyrelsens yttrande

Motionären lyfter att det måste bli enklare för studenter med funktionsnedsättning att få stöd på lärosätena och att kravet på att mentorer måste vara inskrivna på universitetet/högskolan därför bör slopas.

Ingen student ska misslyckas med sin utbildning på grund av funktionsnedsättning. Därför spelar stödmentorer och studiementorer en viktig roll på våra lärosäten. Mentorerna hjälper till att planera och strukturera studierna, bistår med anteckningsstöd och kan utgöra bollplank och en diskussionspartner för att underlätta inläringen.

Motionären tar upp att kravet på att studentmentorer måste vara inskrivna på universitetet borde slopas. Partistyrelsen håller med om intentionerna, men konstaterar också att ett det inte finns ett nationellt lagstadgat krav på det idag. Istället är det lärosätena själva som beslutar om vilka krav som ska sättas på mentorerna. Det är i grunden en rimlig princip och en viktig beståndsdel i att lärosätena ska om armlängds avstånd från lärosätena. Även om vi vill underlätta för studenter med funktionsnedsättning att få en mentor anser vi att politiken inte ska bestämma exakt hur lärosätena väljer att gå tillväga för att tillgodo se det.

Förslag till beslut: Besvarad

6.8.1 att kravet på att mentorer måste vara inskrivna på universitetet, slopas.

Omställningsstudiestödet

6.9

[6.9.1](#) att förenkla reglerna för omställningsstudiestöd, och att korta handläggningstiden hos CSN.

[6.9.2](#) att omställningsstödet skall gälla upp till 3 år av heltidsstudier, och inte som i dag 44 veckor (vilket motsvarar 1 års studier).

[6.9.3](#) att lån i samband med omställningsstudiestöd inte skall begränsas till 60 år

[6.9.4](#) att omställningsstudiestödet skall gälla t.o.m. 65 år – om samhället kräver att man skall jobba till minst 67 år och gärna längre är det nödvändigt.

[6.9.5](#) att höja det belopp som staten ger CSN för omställningsstöd – i dag riskerar studenter att bli utan omställningsstudiestöd för att pengarna tar slut.

[6.9.6](#) att höja det möjliga maxbeloppet så även ensamstående kan ta del av stödet.

Partistyrelsens yttrande

Motionären skriver om vikten av omställningsstudiestödet och att fler får möjlighet att söka stödet. Bland annat lyfter motionären att omställningsstudiestödet bör vara tillgängligt för äldre och att ersättningen bör öka för bland annat ensamstående.

Omställningsstudiestödet är en viktig reform för att ge människor en större chans till kompetensutveckling och möjlighet att byta bana i livet. Tiotusentals personer har sökt sig till denna vidareutbildningschans som hade kunnat svara på den stora kompetensbristen i landet. Men istället har de fastnat i byråkrati i form av långa handläggningstider och krångliga regler. Problemet är akut och måste lösas skyndsamt.

Centerpartiet vill se ett flexibelt och ändamålsanpassat omställningsstudiestöd. I sammanhanget handlar det bland annat om att omställningsstudiestödet ska vara möjligt att söka högre upp i åldern. Det är viktigt för att underlätta för vidareutbildning och omskolning och stärka det livslånga lärandet. Centerpartiet anser att 60 år är ett rimligt tak sett till antalet år som personen ifråga sedan kommer att arbeta. Efterhand som pensionsåldern höjs kommer det dock finnas skäl till att höja taket ytterligare.

Centerpartiet har i de senaste budgetmotionerna satsat mer än regeringen på omställningsstudiestödet. Vi vill att fler ska kunna ta del av stödet och kunna omskola sig till det som efterfrågas på arbetsmarknaden. Dessutom vill vi stärka CSN så att de har förutsättningarna att ta hand om de ansökningar som kommit in i tid för att kunna påbörja utbildningen. Köerna på myndigheten är långa och enbart en bråkdel av de som sökt omställningsstöd har fått det beviljat. Centerpartiet anser att situationen är akut och att vi skyndsamt måste åtgärda situationen.

Omställningsstudiestödet ger personer med tydlig förankring på arbetsmarknaden möjlighet till kompetensutveckling. Staten ersätter 80 procent av den tidigare lönen, upp till ett maxbelopp, för heltidsstudier under ett år (längre för de över 40 år). Arbetsmarknadens parter erbjuder via sina omställningsavtal kompletterande studiestöd som gör att fler kan studera med 80% av bibehållen lön och i vissa fall högre ersättningsavtal. Mot bakgrund av att omställningsstudiestödet är en del av ett större omställningssystem som är utformat tillsammans med arbetsmarknadens parter och att de bidrar ekonomiskt till detta måste de få vara involverade i utformningen av dessa system. Att utöka

342 åtagandet till tre år hade inneburit kraftigt ökande kostnader för såväl staten som parternas
343 omställningsfonder.

344 Därför föreslår partistyrelsen att att-satsen om att omställningsstudiestödet ska gälla upp till tre års
345 heltidsstudier ska avslås. Partistyrelsen betonar dock att det redan idag är möjligt att påbörja en
346 treårsutbildning genom omställningsstudiestödet men att man då kan få stöd från annat håll de två
347 sista åren, till exempel via studielån.

348 Omställningsstödet når dock inte de som behöver det mest. De som främst behöver samhällets hjälp
349 i omställningsprocessen är lågutbildade, personer med hög arbetslöshetsrisk och äldre. Detta beror
350 delvis på att de söker i lägre utsträckning, men också att de får beviljat i lägre grad. Åtgärder måste
351 sättas in brett för att bättre komma åt dessa grupper. Att just rikta in sig en viss grupp specifikt
352 såsom ensamstående, som motionären hänvisar till, är inte motiverat. Problemet är bredare än så.

353

Förslag till beslut: Besvarad

[6.9.1](#) att förenkla reglerna för omställningsstudiestöd, och att korta handläggningstiden hos CSN.

[6.9.3](#) att lån i samband med omställningsstudiestöd inte skall begränsas till 60 år

[6.9.4](#) att omställningsstudiestödet skall gälla t.o.m. 65 år – om samhället kräver att man skall jobba till minst 67 år och gärna längre är det nödvändigt.

[6.9.5](#) att höja det belopp som staten ger CSN för omställningsstöd – i dag riskerar studenter att bli utan omställningsstudiestöd för att pengarna tar slut.

[6.9.6](#) att höja det möjliga maxbeloppet så även ensamstående kan ta del av stödet.

354

Förslag till beslut: Avslag

[6.9.2](#) att omställningsstödet skall gälla upp till 3 år av heltidsstudier, och inte som i dag 44 veckor (vilket motsvarar 1 års studier).

355

356

Att-satser

[6.1.1](#) att Centerpartiet verkar för att reformera anslagen till lärosätena så att dessa får en större basersättning oberoende av antalet studenter samt deras genomströmning

[6.1.2](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student ökas över en femårsperiod för att återställa det reella anslaget per student till 1990-talets nivåer

[6.1.3](#) att Centerpartiet verkar för fler lärarledda timmar i utbildningen under en femårsperiod genom att påföra ett avdrag för lärosätets totala ersättning om de inte höjer antalet lärarledda timmar per student under en femårsperiod.

[6.1.4](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student reformeras för att närmare motsvara den årliga reella kostnadsökningen för Sveriges lärosäten framgent

[6.1.5](#) att Centerpartiet verkar för att lärosäten tydligt måste informera om det snittliga antalet lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud

[6.2.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa Akademiska hus i syfte att återföra ägande och förvaltning av lärosätets fastigheter och lokaler till lärosätena själva.

[6.3.1](#) Att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildning i det reguljära utbildningssystemet.

[6.4.1](#) att permanent införa det grundläggande behörighetsprovet.

[6.4.2](#) att provet ordnas på kommunal nivå snarare än på statlig nivå.

[6.5.1](#) att högskoleutbildningar inom lantbruk ska innehålla minst en månads praktik i primärproduktionen.

[6.6.1](#) att stämman ger i uppdrag till berörd enhet att granska möjligheterna till framttagandet av en bidragspeng för studenter att ansöka om för inköp av kurslitteratur vid start av läsår.

[6.7.1](#) att Centerpartiet verkar för att en högskola för utbildning av brandmän bildas.

391 [6.8.1](#) att kravet på att mentorer måste vara inskrivna på universitetet, slopas.

392

393 [6.9.1](#) att förenkla reglerna för omställningsstudiestöd, och att korta handläggningstiden hos CSN.

394

395 [6.9.2](#) att omställningsstödet skall gälla upp till 3 år av heltidsstudier, och inte som i dag 44 veckor
396 (vilket motsvarar 1 års studier).

397

398 [6.9.3](#) att lån i samband med omställningsstudiestöd inte skall begränsas till 60 år

399

400 [6.9.4](#) att omställningsstudiestödet skall gälla t.o.m. 65 år – om samhället kräver att man skall jobba
401 till minst 67 år och gärna längre är det nödvändigt.

402

403 [6.9.5](#) att höja det belopp som staten ger CSN för omställningsstöd – i dag riskerar studenter att bli
404 utan omställningsstudiestöd för att pengarna tar slut.

405

406 [6.9.6](#) att höja det möjliga maxbeloppet så även ensamstående kan ta del av stödet.

407

408

6.1 Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning

Motionsskrivare: Ida Wallinder

Riksorganisationen

Titel

Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning

Gammalt motionsnummer

Centerstudenter 18

Medskrivare

Centerstudenters förbundsstyrelse

Område

Högre utbildning och forskning

Brödtext

Det svenska systemet för högre utbildning och forskning står inför stora utmaningar. Trots att vi har en bred tillgång till högre utbildning, är systemet idag fragmenterat och lider av bristande långsiktighet. Samtidigt ser vi ett minskat resursutrymme per student jämfört med OECD-snittet, vilket i stor utsträckning förklarar den situation vi står inför idag, där antalet lärarledda timmar per student i Sverige ligger i den absoluta botten jämfört med andra EU-länder. Sverige behöver ett system som bättre främjar forskningsbaserad utbildning, säkerställer hög kvalitet och stärker lärosätenas långsiktiga planeringsförmåga.

Inledningsvis måste något göras åt anslagssystemen för svenska lärosäten. Idag utgörs dessa medel, vid sidan om de för forskning, i princip enbart av ersättning per student, eller den så kallade "prislappen". Detta är i grunden inte helt orimligt, men som det ser ut idag skapar detta incitament att öka antalet studenter snarare än att satsa på utbildningens kvalitet för lärosäten. För att ge lärosätena större möjlighet att investera i fler lärarledda timmar, forskning eller att justera kursutbudet behöver incitamentsstrukturen ändras. Vi menar att det istället vore rimligt att tillskriva lärosätena ett större basanslag som lärosätet själv kan disponera för att få ökad flexibilitet för svenska lärosäten.

Vidare så har de reella anslagen per student, eller prislappen, urholkats med närmare 35% sedan 1990-talet, då det nya anslagssystemet infördes. Detta har primärt skett genom att den uppräknings som sker för anslagen per student samt för de totala anslagen till lärosäten baseras på siffror som inte matchar inflationen och den reella kostnadsökningen i samhället i stort. Detta, tillsammans med att lärosätena är beroende av ett visst antal studenter för att kunna garantera sig vissa intäkter, har bidragit till att antalet lärarledda timmar i Sverige blivit bland de lägsta i OECD. Vi menar därför att det vore motiverat att över en femårsperiod öka uppräknings för ersättning per student för att återställa de reella ersättningsnivåer som gällde år 1990. Vi menar också att det samtidigt vore lämpligt att reformera anslagssystemet för att tillse att lärosätena inte åter hamnar i ett läge där de återigen uppmuntras minska antalet lärarledda timmar. Genom att öka den s.k. prislappen per student, utan att på motsvarande sätt öka anslaget till lärosäten, ökas ersättningen per student och incitamenten för lärosätena att fokusera mer mot kvalitet snarare än kvantitet i den högre utbildningen,

något som exv. produktivitetskommissionen påpekat (SOU 2024:29 sid. 422)

Ytterligare en snedvridning för den högre utbildningen utgörs av det statliga fastighetsbolaget Akademiska Hus, som äger och förvaltar de flesta högskolebyggnader i Sverige.. Detta begränsar lärosätenas flexibilitet och binder resurser som annars skulle kunna användas till utbildning och forskning. Dessutom bidrar upplägget med en inflexibilitet för lärosäten att disponera och förvalta sitt lokalbehov, vilket skulle komma åt bättre genom att lärosätena själva fick äga sina lokaler. Bäst vore om detta sker genom att samtliga lärosäten övergår till stiftelseform för att möjliggöra reell förvaltning, eftersom att lärosäten som idag är myndigheter hade haft incitament att behålla lokaler som annars kunnat avyttras, givet att de som myndigheter inte kan bedriva sådan fastighetsaffärer.

Att-satser

[6.1.1](#) att Centerpartiet verkar för att reformera anslagen till lärosätena så att dessa får en större basersättning oberoende av antalet studenter samt deras genomströmning

[6.1.2](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student ökas över en femårsperiod för att återställa det reella anslaget per student till 1990-talets nivåer

[6.1.3](#) att Centerpartiet verkar för fler lärarledda timmar i utbildningen under en femårsperiod genom att påföra ett avdrag för lärosätets totala ersättning om de inte höjer antalet lärarledda timmar per student under en femårsperiod.

[6.1.4](#) att Centerpartiet verkar för att uppräkningsen av anslag per student reformeras för att närmare motsvara den årliga reella kostnadsökningen för Sveriges lärosäten framgent

[6.1.5](#) att Centerpartiet verkar för att lärosäten tydligt måste informera om det snittliga antalet lärarledda timmar för olika kurser och program i sitt utbud

Distriktets yttrande

Bifall i sin helhet

6.2 Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning

Motionsskrivare: Ida Wallinder

Riksorganisationen

Titel

Korrigera de snedvridande incitamenten i svensk högre utbildning

Gammalt motionsnummer

Centerstudenter 18

Medskrivare

Centerstudenters förbundsstyrelse

Område

Högre utbildning och forskning

Brödtext

Det svenska systemet för högre utbildning och forskning står inför stora utmaningar. Trots att vi har en bred tillgång till högre utbildning, är systemet idag fragmenterat och lider av bristande långsiktighet. Samtidigt ser vi ett minskat resursutrymme per student jämfört med OECD-snittet, vilket i stor utsträckning förklarar den situation vi står inför idag, där antalet lärarledda timmar per student i Sverige ligger i den absoluta botten jämfört med andra EU-länder. Sverige behöver ett system som bättre främjar forskningsbaserad utbildning, säkerställer hög kvalitet och stärker lärosätenas långsiktiga planeringsförmåga.

Inledningsvis måste något göras åt anslagssystemen för svenska lärosäten. Idag utgörs dessa medel, vid sidan om de för forskning, i princip enbart av ersättning per student, eller den så kallade "prislappen". Detta är i grunden inte helt orimligt, men som det ser ut idag skapar detta incitament att öka antalet studenter snarare än att satsa på utbildningens kvalitet för lärosäten. För att ge lärosätena större möjlighet att investera i fler lärarledda timmar, forskning eller att justera kursutbudet behöver incitamentsstrukturen ändras. Vi menar att det istället vore rimligt att tillskriva lärosätena ett större basanslag som lärosätet själv kan disponera för att få ökad flexibilitet för svenska lärosäten.

Vidare så har de reella anslagen per student, eller prislappen, urholkats med närmare 35% sedan 1990-talet, då det nya anslagssystemet infördes. Detta har primärt skett genom att den uppräknings som sker för anslagen per student samt för de totala anslagen till lärosäten baseras på siffror som inte matchar inflationen och den reella kostnadsökningen i samhället i stort. Detta, tillsammans med att lärosätena är beroende av ett visst antal studenter för att kunna garantera sig vissa intäkter, har bidragit till att antalet lärarledda timmar i Sverige blivit bland de lägsta i OECD. Vi menar därför att det vore motiverat att över en femårsperiod öka uppräknings för ersättning per student för att återställa de reella ersättningsnivåer som gällde år 1990. Vi menar också att det samtidigt vore lämpligt att reformera anslagssystemet för att tillse att lärosätena inte åter hamnar i ett läge där de återigen uppmuntras minska antalet lärarledda timmar. Genom att öka den s.k. prislappen per student, utan att på motsvarande sätt öka anslaget till lärosäten, ökas ersättningen per student och incitamenten för lärosätena att fokusera mer mot kvalitet snarare än kvantitet i den högre utbildningen, något som exv. produktivitetskommissionen påpekat (SOU 2024:29 sid. 422)

Ytterligare en snedvridning för den högre utbildningen utgörs av det statliga fastighetsbolaget Akademiska Hus, som äger och förvaltar de flesta högskolebyggnader i Sverige.. Detta begränsar lärosätenas flexibilitet och binder resurser som annars skulle kunna användas till utbildning och forskning. Dessutom bidrar upplägget med en inflexibilitet för lärosäten att disponera och förvalta sitt lokalbehov, vilket skulle komma att bättre genom att lärosätena själva fick äga sina lokaler. Bäst vore om detta sker genom att samtliga lärosäten övergår till stiftelseform för att möjliggöra reell förvaltning, eftersom att lärosäten som idag är myndigheter hade haft incitament att behålla lokaler som annars kunnat avyttras, givet att de som myndigheter inte kan bedriva sådan fastighetsaffärer.

Att-satser

[6.2.1](#) att Centerpartiet verkar för att avskaffa Akademiska hus i syfte att återföra ägande och förvaltning av lärosätens fastigheter och lokaler till lärosätena själva.

534 Distriktets yttrande
535 Bifall i sin helhet

536 **6.3 Motion om att formalisera väktar- och** 537 **ordningsvaktsutbildning**

538 **Motionsskrivare:** Milena Axklo

539 Riksorganisationen

540 Titel

541 Motion om att formalisera väktar- och ordningsvaktsutbildning

542 Gammalt motionsnummer

543 Västmanland 12

544 Medskrivare

545 Lars-Gunnar Gunnarsson

546 Område

547 Högre utbildning och forskning

548 Brödtext

549 För att vårt samhälle i stort ska kunna fungera behöver vi ha ett tydligt avgränsat och fungerande
550 våldsmonopol. Det innebär att vi medborgare har kommit överens om att endast vissa,
551 Polismyndigheten, får bruka våld för att upprätthålla lag och ordning. För oss andra är det olagligt
552 och straffbart att bruka våld. Hade vi inte denna överenskommelse skulle hela vårt rättssystem
553 falla. Så som uppdragen är utformade idag är väktare och ordningsvakter en mycket aktiv del av
554 det upplevda våldsmonopolet. Även om väktare i sig inte har större befogenheter än en vanlig
555 medborgare så medför uniformen och uppdraget en makt som gör att de bidrar till upprätthållandet
556 av våldsmonopolet. Detsamma gäller ordningsvakter, även om de i sin tur har befogenheter utöver
557 de hos en vanlig medborgare. Så länge de visar respekt för proportionalitetsprincipen har
558 ordningsvakter nämligen rätt att bruka våld.

559
560 För att arbeta som väktare och ordningsvakt krävs utbildning. Väktarutbildningen anordnas av
561 privata företag på uppdrag av Polismyndigheten, och ordningsvaktsutbildningen arrangeras av
562 Polismyndigheten själv. Studenten behöver finansiera båda utbildningarna på egen hand och
563 möjligheten att söka studiemedel saknas i de flesta fall. Därtill får studenten i regel heller inga betyg
564 som går att använda för vidareutbildning eller omskolning senare. Det är självklart av största vikt att
565 utbildningarna genomförs med stor legitimitet och i nära samarbete med polismyndigheten för att
566 säkerställa att våldsmonopolet bevaras. Idag genomförs polisutbildningen inom ramen för ordinarie
567 utbildningssystem och ger både högskolepoäng och examen vilket ökar dess legitimitet. Att
568 utbildningarna till väktare och ordningsvakt inte ingår i det reguljära utbildningssystemet, om än på
569 lägre nivå, är märkligt.

570
571 Att inkorporera utbildningarna i det reguljära utbildningssystemet skulle dels öka erkännandet för
572 utbildningarna. Det skulle också säkerställa att utbildning inte är en ändhållplats, utan en grund att
573 bygga vidare på för eleven. Att inkorporera utbildningarna inom ramen för ordinarie utbildning
574 skulle också tillgängliggöra dem på ett bredare plan som ett möjligt yrkesval för fler intresserade av
575 yrket. Det skulle nämligen innebära att elever kan söka studiemedel för att finansiera sina studier

och sin studietid. Gymnasiepoängen skulle också innebära att elever kan använda utbildningen som grund för behörighet om de senare vill vidareutbilda sig. Ett möjligt hinder är att utbildningarna idag kräver avslutad gymnasieutbildning, samtidigt behöver inte detta vara ett hinder. Exempelvis genomförs väktarutbildning på kommunal nivå i exempelvis Botkyrka, Huddinge, Nacka, Värmdö, Nykvarn, Salem, Kista, Södertälje och Älvsjö. Att standardisera utbildningen även i övriga landet vore ett viktigt steg för att bevara vår rättsstat och för att harmonisera kompetensen hos dessa yrkesgrupper.

Därför yrkar jag

Att-satser

[6.3.1](#) Att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildning i det reguljära utbildningssystemet.

Distriktets yttrande

att inkorporera väktar- och ordningsvaktsutbildning i det reguljära utbildningssystemet.

6.4 Motion om det grundläggande behörighetsprovet

Motionsskrivare: Milena Axklo

Titel

Motion om det grundläggande behörighetsprovet

Gammalt motionsnummer

Västmanland 13

Medskrivare

Eva-Lotta Svensson, Västerås

Område

Högre utbildning och forskning

Brödtext

Under 2022 och 2023 genomfördes ett test för ett grundläggande behörighetsprov. Via provet var det möjligt att tillgodose sig den grundläggande behörighet som krävs för att söka till högre utbildning enbart genom att skriva ett prov, snarare än att spendera många veckor och ibland år med att läsa ikapp utbildningen på komvux.

I dagsläget är det endast möjligt att tillgodose sig behörigheten genom att läsa en svensk gymnasieutbildning på gymnasieskola eller via komvux, eller genom att låta Universitets- och högskolerådet bedöma utländska betyg. Om du saknar betyg i en eller flera gymnasiekurser kan du läsa kursen igen på komvux. Du har också möjlighet att göra en s.k. prövning för att få betyget, det är ett prov som du i de flesta kommuner får finansiera på egen hand. Saknar du flera ämnen behöver du göra flera prover, och dessa ordnas bara ett begränsat antal gånger per år.

Det finns många olika skäl till att detta inte är en möjlig väg för många studenter. Högre studier och möjliga karriärvägar väljs bort eftersom vägen via komvux känns allt för lång. Via det grundläggande

617 behörighetsprovet har den blivande studenten istället möjlighet att via ett prov bevisa att hen har
618 den kunskap som krävs för att läsa högre studier. Det här skiljer sig från högskoleprovet som inte i
619 sig ger den grundläggande behörigheten, utan enbart förbättrar elevers möjlighet att ta sig in på
620 vissa utbildningar dit betygen annars inte räcker.

621
622 Under testperioden ordnades proven på ett centraliserat vis, men det finns inget som egentligen
623 hindrar att proven, likt gymnasieutbildning och prövning faktiskt genomförs på kommunal nivå.
624 Tvärtom skulle det skapa en mycket nödvändig flexibilitet i systemet.

625
626 Testet av det grundläggande behörighetsprovet genomfördes under 2022 och 2023 och provet
627 skulle utvärderas under 2024. Utvärderingen är mycket positiv men hittills har inte regeringen tagit
628 ställning i frågan att införa provet permanent. Det är av stor vikt att Centerpartiet tar ställning och
629 arbetar för ett permanent införande av provet för att bidra till en flexibel arbetsmarknad med
630 många vägar till utbildning och omskolning.

631
632 Därför yrkar jag att
633

634 Att-satser

635 [6.4.1](#) att permanent införa det grundläggande behörighetsprovet.

636 [6.4.2](#) att provet ordnas på kommunal nivå snarare än på statlig nivå.

637 Distriktets yttrande

638 Distriktsstyrelsen föreslår distriktsstämman att skicka vidare motionen med bifall.

639 **6.5 Motion om praktik i Högskoleutbildningar inom lantbruk**

640 **Motionsskrivare:** Britt-Marie Andersson

641 Riksorganisationen

642 Titel

643 Motion om praktik i Högskoleutbildningar inom lantbruk

644 Gammalt motionsnummer

645 Jönköping 6

646 Medskrivare

647

648 Område

649 Högre utbildning och forskning

650 Brödtext

651 Jag vill att alla utbildningar som leder till myndighetsutövning mot jordbruket också ger erfarenhet
652 av hur man sköter ett lantbruk och djurskötsel. Som det är nu kan man bli agronom utan någon som
653 helst praktisk erfarenhet. Dessutom ska de som utför djurskyddskontroller ha praktisk djurskötsel i
654 utbildning. Text för att få licens som besiktningsveterinär eller djurskyddskontrollant.

655 **Att-satser**

656 [6.5.1](#) att högskoleutbildningar inom lantbruk ska innehålla minst en månads praktik i
657 primärproduktionen.

658 **Distriktets yttrande**

659 Motionären lyfter i sin motion vikten av praktisk erfarenhet även i högskoleutbildningar inom
660 lantbruk.

661 Styrelsen delar den uppfattningen. Allt färre sökande till utbildningar på högskolor och universitet
662 har någon form av praktik eller arbetslivserfarenhet inom de Gröna Näringarna. Trots det har kraven
663 på det samma minskat över tid. Den kompetens som efterfrågas nu och i framtiden bygger i stor
664 utsträckning på såväl teoretisk skolning, forskning, innovation och beprövad erfarenhet.

665 Styrelsen skulle gärna se att man i kommittéarbetet även breddade anslaget i motionen för att
666 ytterligare förbättra och anpassa de högre utbildningarna i sektorn efter framtidens utmaningar.

667 Styrelsen föreslår stämman

668 att Bifalla motionen

669 **[6.6 Ett statligt bidrag för en billigare kurslitteratur för](#)**
670 **[studenter](#)**

671 **Motionsskrivare:** Vafa Sadat Farizani

672 Riksorganisationen

673 **Titel**

674 Ett statligt bidrag för en billigare kurslitteratur för studenter

675 **Gammalt motionsnummer**

676 Stockholms län 7

677 **Medskrivare**

678

679 **Område**

680 Högre utbildning och forskning

681 **Brödtext**

682 Varje år har vi i Sverige ca 50.000 ungdomar i åldern 18-20 som påbörjar en
683 högskole/universitetsutbildning. I samband med start av varje termin spenderas ca 3-4 tusen kronor
684 på kurslitteratur enligt en undersökning gjord av Sverige förenade studentkår (SFS).

685

686 Detta är pengar som då antingen belånas av närstående alternativt en redan hårt belastad CSN peng
687 som ibland även når studenten senare in på terminen än beräknat.

688

689 Den svenska staten behöver framöver visa en mer aktiv roll för de nya generationerna som kliver in i
690 vuxenlivet. Bara för att den "vuxna" åldern slagit in så betyder det inte att de skall stå ensamma och
691 prioritera bort det ena eller andra för att få ekonomin att gå ihop. Dessutom behövs krafttag för att
692 avhjälpa ungdomar som allt för ofta dras med skulder från studenttiden, där allt för många i
693 slutändan hamnar hos inkasso och kronofogden.

694

695 Enligt statistik från kronofogden så finns det idag mellan 80 till 90 tusen unga i åldern 18-22 som

696 finns registrerade med skuld hos kronofogden med ett skuldberg på ca 8-10 miljarder kronor.
697

698 Att-satser

699 [6.6.1](#) att stämman ger i uppdrag till berörd enhet att granska möjligheterna till framtagandet av
700 en bidragspeng för studenter att ansöka om för inköp av kurslitteratur vid start av läsår.

701 Distriktets yttrande

702 Motionärerna har lyft en relevant fråga, dock anser inte distriktsstyrelsen att lösningen är den bästa.
703 Detta förslag skulle innebära en stor kostnad och administrativ börda för att skapa ett nytt system.
704 Det skulle också minska incitamenten att låna eller köpa begagnad kurslitteratur. Studier i Sverige är
705 redan väldigt subventionerade och om behovet av extra resurser finns bör det snarare göras genom
706 att öka studiebidraget eller studielånet. Därmed yrkar distriktsstyrelsen på avslag.

707 [6.7 Motion om att bilda en högskola för utbildning av](#) 708 [brandmän](#)

709 **Motionsskrivare:** Yvonne Marron de Martin

710

711 Titel

712 Motion om att bilda en högskola för utbildning av brandmän

713 Gammalt motionsnummer

714 Östergötland 12

715 Medskrivare

716

717 Område

718 Högre utbildning och forskning

719 Brödtext

720

721 Dagens brandmän sysslar inte enbart med att släcka bränder eller bistå vid olyckshändelser. Vid
722 sidan av den operativa/uttryckande verksamheten förekommer även förebyggande arbete som
723 exempelvis utbildningsinsatser. Vid uttryckning är resultatet av brandmännens insatser beroende av
724 snabba och välavvägda beslut i emellanåt kaotiska situationer. Även med en väl fungerande ledning
725 är slutresultatet avhängigt av den enskilde brandmannens agerande, samtidigt som en operativ
726 insats är en laginsats där samarbetet och tilliten mellan deltagarna är avgörande. För att arbetet ska
727 kunna fungera optimalt är det därför viktigt, att alla individer har en gemensam utbildning med en
728 väl fungerande "verktygslåda" som ger förutsättningen för snabba beslut och effektiva åtgärder.

729

730 Framtidens brandmän måste utföra sitt arbete under alltmer varierande förutsättningar.
731 Klimatförändringar, som orsakar skyfall på kort tid med stora översvämningar och ökad rasrisk som
732 följd eller periodvis återkommande extrema värmeperioder med torka, vattenbrist och mer
733 utbredda och svårkontrollerade bränder, är exempel på sådana förutsättningar. Lägg därtill det hot
734 som vårt förändrade omvärldsläge medför med desinformation via media, attacker mot vår
735 infrastruktur, infiltration från andra länder och risk för regelrätt krig. Räddningstjänsten måste ha

beredskap och strategier för att kunna agera även under de förhållanden som uppstår om och när sådana hot realiserar. För att på ett effektivt sätt kunna bistå landets invånare i olika situationer behöver räddningstjänsten finna nya vägar till samverkan med exempelvis kommunala aktörer, civilsamhället, allmänheten m. fl. Av allt detta följer att behovet av att tillgodose en ökad kompetens hos framtidens brandmän blir alltmer angeläget.

För närvarande erbjuder MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) en tvåårig utbildning som leder till en examen i säkerhets- och räddningsarbete samt olycksförebyggande arbete. Kursen är i första hand avsedd att ge kompetens för att arbeta som brandman i kommunal räddningstjänst samt skydd mot olyckor i andra kommunala förvaltningar och statliga företag. Brandmän med denna utbildning kan dock finna intressanta arbetsuppgifter även hos andra aktörer på arbetsmarknaden. För de brandmän som har ambitionen att avancera inom räddningstjänsten, organiserar MSB också en del kortare kurser.

Under arbetslivet är det vanligt förekommande med karriärbyten som oftast kräver poänggrundande utbildningar från universitet eller högskolor. Brandmännens utbildning är inte poänggrundande och medför inte någon ingång till en högre examen. Tillsammans med studieskuld för utbildningen uppstår en inlåsningsseffekt för den enskilde brandmannen. Det kan tyvärr bidra till minskat intresse för yrket och i en förlängning, bemanningsproblem. En poänggrundande utbildning bör attrahera flera sökande, även från grupper som i nuläget representeras av en mindre andel brandmän inom räddningstjänsten. Det bör bidra till en framtida ökad jämställdhet på arbetsplatsen som påverkar organisationskulturen i en positiv riktning och leder till en mer balanserad dynamik i arbetsgrupperna.

Att-satser

[6.7.1](#) att Centerpartiet verkar för att en högskola för utbildning av brandmän bildas.

Distriktets yttrande

Motionären yrkar att Centerpartiet verkar för en högskola för utbildning av brandmän. Idag finns det utbildning för brandingenjörer vid Lunds tekniska högskola och Luleå tekniska universitet.

Motionären önskar en ny högskola med inriktning mot brandmän. För närvarande erbjuder MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) en tvåårig utbildning. Motionären uppmärksammar den förändrade yrkesrollen för brandmannen med klimatförändringar men också det hot som vårt förändrade omvärldsläge medför med desinformation via media, attacker mot vår infrastruktur, infiltration från andra länder och risk för regelrätt krig.

Distriktsstyrelsen anser att personal inom räddningstjänst även i framtiden ska kunna rekryteras utan krav på högskolestudier. Med ett framtidsperspektiv kommer sannolikt personal inom räddningstjänsten behöva öka sin kompetens med tanke på klimatförändringar såväl som attacker mot vår infrastruktur. Den kompetensen är självklart nödvändig. Men förhoppningsvis kommer MSB kunna utveckla sitt utbildningsområde och höja den generella kompetensnivån inom

782 räddningstjänsten och säkerställa att brandmannen har tillgång till den senaste kunskapen och de
783 mest effektiva metoderna. Den högskoleutbildningen för brandingenjörer som idag finns kan vara
784 det forum som behövs för att främja forskning och utveckling inom räddningstjänsten.
785 Distriktsstämman beslutar att avslå motionen.
786 Distriktsstämman beslutar att skicka vidare motionen till partistämman.

787 **6.8 Mentor på universitet**

788 **Motionsskrivare:** Daniel Giertz

789

790 Titel

791 Mentor på universitet

792 Gammalt motionsnummer

793 Östergötland 11

794 Medskrivare

795

796 Område

797 Högre utbildning och forskning

798 Brödtext

799 Om man har ett psykiskt funktionshinder, har man enligt lag rätt till en mentor som hjälper en att
800 planera sina studier när man läser på universitetet. I praktiken har man inte alltid det, då det ibland
801 är så lång kö att hela terminen kan ha gått utan att man har fått en mentor. Det finns en regel om att
802 mentorn måste vara inskriven på en kurs på universitetet. Den regeln fyller ingen som helst funktion
803 när man inte blir sämre som mentor enbart för att man blir klar med sina studier och när det också
804 är möjligt att skriva in sig på en kurs man inte tänker slutföra enbart för att kunna bli mentor.

805 Att-satser

806 [6.8.1](#) att kravet på att mentorer måste vara inskrivna på universitetet, slopas.

807 Distriktets yttrande

808 Centerpartiet anser det viktigt att anpassa undervisningen efter individens behov. Tillgång till
809 mentorer under studietiden är självfallet en viktig del av den lärande processen. Sannolikt betonar
810 utbildningsinstitutionen att krav på att vara inskriven inom högskolan också säkrar mentorns
811 kompetens.

812 Distriktsstämman beslutade att motionen skall anses bifallen och skickas därmed vidare till
813 partistämman.

814 **6.9 Förenkla och förbättra reglerna för** 815 **omställningsstudiestöd**

816 **Motionsskrivare:** Irene Nettéus

817 Riksorganisationen

818 Titel

819 Förenkla och förbättra reglerna för omställningsstudiestöd

820 Gammalt motionsnummer

821 Göteborg 1

822 Medskrivare

823

824 Område

825 Högre utbildning och forskning

826 Brödtext

827 Omställningsstudiestöd kan man få för att vidareutbilda dig inom sitt yrkesområde eller till något
828 helt nytt yrke. Det riktar sig till individer mellan 27 och 62 år (dock med stora begränsningar efter 60
829 år) och som har arbetat en längre tid. Det är viktigt att kontinuerligt utvärdera och förbättra
830 omställningsstudiestödet för att säkerställa att det verkligen gynnar de individer som mest behöver
831 det.

832

833 Varför är omställningsstudiestöd nödvändigt?

834 Genom att stödja individers omskolning, kan både arbetsgivare och samhället dra nytta av en mer
835 flexibel och kompetent arbetsstyrka, vilket i sin tur främjar ekonomisk tillväxt och stabilitet. Utbredd
836 ålderism på arbetsmarknaden gör det också nödvändigt för äldre arbetstagare att hitta nya
837 försörjningsmöjligheter.

838

839 Arbetsmarknaden har ett stort behov av att individer omskolar sig av flera viktiga skäl. Den snabba
840 utvecklingen av teknologi och digitalisering gör att många traditionella yrken förändras eller
841 försvinner, vilket skapar en efterfrågan på nya kompetenser och färdigheter. Ekonomiska cykler
842 leder till att vissa branscher växer medan andra minskar, vilket innebär att individer oftast behöver
843 utbilda sig för att kunna gå över till växande sektorer som vård, IT och förnybar energi.

844

845 Den ökade dynamiken på arbetsmarknaden ställer dessutom krav på större anpassningsförmåga.
846 Arbetstagare måste kunna anpassa sig till nya situationer och krav, vilket gör att omskolning och
847 livslångt lärande blir allt viktigare. För att förbli relevanta inom sina yrken behöver individer
848 kontinuerligt uppdatera sina kunskaper och färdigheter. Krisers påverkan, som vi sett under pandemi
849 eller ekonomiska recessioner, kan också snabbt förändra anställningsvillkoren och efterfrågan på
850 arbetskraft. Omskolning ger individer möjlighet att snabbt hitta nya vägar in på arbetsmarknaden,
851 vilket är avgörande i tider av osäkerhet.

852

853 Det finns flera potentiella nackdelar med den nuvarande utformningen av omställningsstudiestödet,
854 vilket kan påverka dess effektivitet och tillgänglighet.

855

- 856 • Det upplevs som både krångligt, begränsande och orättvist.
- 857 • En av de största utmaningarna är att inte alla individer som behöver stödet har tillgång till
858 det, t ex långtidsarbetslösa.
- 859 • Många som befinner sig i en situation där de behöver omskola sig kan falla utanför stödets
860 målgrupp, vilket skapar en känsla av orättvisa och kan leda till att viktiga kompetenser går förlorade.
- 861 • En annan nackdel är den komplexa ansökningsprocessen som är både tidskrävande och
862 svåröverskådlig, vilket kan avskräcka många från att överhuvudtaget ansöka.
- 863 • Stödet i många fall kopplat till arbetslöshet, vilket innebär att personer som planerar att byta
864 karriär eller som vill omskola sig innan de blir arbetslösa helt missar möjligheten till stöd. Men

eftersom kravet är att man skall ha arbetat minst 12 månader under de senaste 24 månaderna kan långtidsarbetslösa inte ta del av stödet.

- Det ekonomiska stödet som erbjuds kan också vara otillräckligt. Många individer kan uppleva att de måste kombinera studier med arbete för att klara sin ekonomi, vilket kan påverka deras fokus och framgång i utbildningen. Ersättningsnivån är 80% av tidigare inkomst, med ett maxbelopp på 5 580 kr/vecka före skatt. Efter 30% skatt motsvarar det: 3 906 kr/vecka, vilket förmodligen innebär att ensamstående inte kan använda sig av stödet.
- Bidraget kan man få till och med det år man fyller 62, men från och med det år man fyller 61 kan man få bidrag i max 10 veckor. Det finns även möjligheter till ett fördelaktigt lån, men det kan man endast få till och med det året man fyller 60 år.
- Bristen på tydlig information om stödet är en annan nackdel; många människor känner kanske inte ens till att det finns stöd att få eller hur de kan ansöka om det.
- Långa handläggningstider kan också bli ett problem, där individer kan stå utan ekonomiskt stöd under en kritisk period.

Att-satser

[6.9.1](#) att förenkla reglerna för omställningsstudiestöd, och att korta handläggningstiden hos CSN.

[6.9.2](#) att omställningsstödet skall gälla upp till 3 år av heltidsstudier, och inte som i dag 44 veckor (vilket motsvarar 1 års studier).

[6.9.3](#) att lån i samband med omställningsstudiestöd inte skall begränsas till 60 år

[6.9.4](#) att omställningsstudiestödet skall gälla t.o.m. 65 år – om samhället kräver att man skall jobba till minst 67 år och gärna längre är det nödvändigt.

[6.9.5](#) att höja det belopp som staten ger CSN för omställningsstöd – i dag riskerar studenter att bli utan omställningsstudiestöd för att pengarna tar slut.

[6.9.6](#) att höja det möjliga maxbeloppet så även ensamstående kan ta del av stödet.

Distriktets yttrande

Distriktsstyrelsen vill tacka för motionen om att förbättra och förenkla omställningsstudiestödet. Det livslånga lärandet är viktigt, och distriktsstyrelsen håller med om att handläggningstiderna måste kortas

för att fler ska våga ta steget att utbilda sig via omställningsstudiestödet. Stödet är dock kostsamt

och det är viktigt att studierna kan ta till vara av både individ och samhälle.

Distriktsstyrelsen ser också att även personer som inte är ensamstående men lever i ett hushåll med låga

inkomster bör kunna ta del av detta stöd i större utsträckning.